

Oravec proti Chorvatsku, rozsudek ze dne 11. 10. 2017

Stěžovatel: Oravec

Žalovaný stát: Chorvatsko

Číslo stížnosti: 51249/11

Datum: 11.10.2017

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: kontradiktorní řízení, neveřejné zasedání, práva obhajoby, rovnost zbraní, rozhodování o vazbě, vazební zasedání, zákonnost zbavení svobody

Český právní řád: čl. 8 odst. 2, 5 Listiny základních práv a svobod
§ 67, § 68 odst. 1, § 73c, § 73d, § 146 odst. 2 písm. c), § 240 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád

Významnost: 2

Autorský komentář:

Předkládané rozhodnutí se věnuje garancím vztahujícím se k rozhodování o vzetí obviněného do vazby. Při zdůraznění kontradiktorní povahy trestního řízení a principu rovnosti zbraní, které je třeba dodržet i v případě rozhodování o omezení osobní svobody obviněného v předsoudním stadiu řízení, shledává porušení čl. 5 odst. 4 Úmluvy v postupu soudu, jenž na podkladě opravného prostředku státního zástupce proti rozhodnutí vyšetřujícího soudce rozhodl o vzetí obviněného do vazby v neveřejném zasedání, tj. v jeho nepřítomnosti, a navíc za situace, kdy obviněný (stěžovatel), který se v té době nacházel na svobodě, ani jeho obhájce nebyli seznámeni s obsahem opravného prostředku, jenž jim nebyl doručen.

Právní úprava obsažená v trestním řádu České republiky předpokládá, že většina rozhodnutí o vazbě bude soudem učiněna v přítomnosti obviněného, respektive alespoň poté, co o takovém rozhodování byl vyrozuměn, neboť k jejich vydání dochází zpravidla buď v rámci hlavního líčení, veřejného zasedání, nebo vazebního zasedání (srov. § 73d tr. ř.). Na stranu druhou však nevylučuje, aby některá rozhodnutí o vazbě obviněného, zejména rozhodnutí stížnostního soudu, byla učiněna i v rámci neveřejného zasedání, a tudíž v jeho nepřítomnosti. Uvedený soud se pak, například bude-li rozhodovat o stížnosti státního zástupce, jež nemá odkladný účinek, proti usnesení, jímž byl obviněný z vazby propuštěn (viz § 74 odst. 2 věta druhá tr. ř.), může ocitnout v procesní situaci obdobné té, jež se stala předmětem posouzení Soudu. Právě ve vztahu k takovým případům se jeví vhodnou publikace podstatné části výše citovaného rozhodnutí, neboť z něj plyne nutnost poskytnout obviněnému procesní možnost reagovat na argumenty obsažené v opravném prostředku státního zástupce. Ostatně z § 73c tr. ř. vyplývá, jaké zvláštní náležitosti musí obsahovat rozhodnutí o vazbě. I proto musí být obviněnému před rozhodnutím soudu poskytnuta možnost skutečnosti odůvodňující podezření ze spáchání trestného činu či konkrétní skutečnosti, z kterých jsou dovozovány důvody vazby atd., svým (případně písemným) vyjádřením rozptýlit, respektive předložit takové skutečnosti či důkazy, jež by svědčily o možnosti dosažení účelu vazby jiným opatřením [k tomu též srov. § 146

odst. 2 písm. c) věta za středníkem tr. ř.].

Informace o předkládaném rozhodnutí by nebyla úplná, pokud by alespoň v této části neodezvěnilo, že je k němu připojeno i částečné nesouhlasné a částečné separátní votum soudce Lemmense, který podstatu problému spatřoval v porušení čl. 5 odst. 1 a odst. 3 Úmluvy. Porušení čl. 5 odst. 1 shledal v tom, že rozhodnutí soudu z důvodů jím vyložených v bodech 2. a 3. jeho stanoviska nezajišťovalo požadavek předvídatelnosti, co se týče délky trvání vazby. Procesní postup soudu měl být dle jeho názoru (body 4. až 11.) posuzován podle čl. 5 odst. 3 Úmluvy, neboť propuštěním stěžovatele z vazby byla spojitost s prvotním rozhodnutím o jeho vzetí do vazby přerušena. Rozhodování tříčlenného senátu o opravném prostředku státního zástupce tak nebylo omezeno pouze na přezkum rozhodnutí vyšetřujícího soudce. V důsledku pobytu stěžovatele na svobodě byl tříčlenný senát v pozici, kdy rozhodoval o jeho vzetí do vazby ve smyslu čl. 5 odst. 3 Úmluvy. Pokud před svým rozhodnutím stěžovatele nevyslechl, jak tento článek vyžaduje v případě osob zbavených svobody podle čl. 5 odst. 1 písm. c), došlo k jeho porušení. Ve shodě s ostatními soudci shledal v postupu vnitrostátního soudu porušení (podle něj též aplikovatelného) čl. 5 odst. 4 Úmluvy.

SKUTKOVÝ STAV

Rozhodnutím vyšetřujícího soudce Župního soudu v Osijeku (dále „župní soud“) ze dne 28. 4. 2011 byl stěžovatel, vůči němuž, jakož i dalším dvěma podezřelým (G. D. a I. D.), bylo zahájeno trestní stíhání pro trestný čin obchodování s nezákonnými látkami, vzat na dobu jednoho měsíce do vazby, neboť G. D. vypověděl, že od něj kupoval drogy, a bylo zjištěno, že stěžovatel je nezaměstnaný a je vůči němu vedeno další trestní řízení pro podobné obvinění. Rozhodnutí napadené stěžovatelem bylo dne 3. 5. 2011 potvrzeno tříčlenným senátem téhož soudu (dále též jen „tříčlenný senát“). Protože G. D. svou původní výpověď odvolal a stěžovatel doložil, že je samostatně výdělečně činný, nařídil vyšetřující soudce dne 24. 5. 2011 jeho okamžité propuštění z vazby, k němuž došlo téhož dne. Na podkladě odvolání státního zástupce tříčlenný senát napadené rozhodnutí zrušil a vyšetřujícímu soudci nařídil další šetření věci. Dne 31. 5. 2011 vyšetřující soudce potvrdil své původní rozhodnutí. K odvolání státního zástupce, jež nebylo doručeno stěžovateli ani jeho obhájci, tříčlenný senát dne 10. 6. 2011 v neveřejném zasedání rozhodl tak, že rozhodnutí vyšetřujícího soudce zvrátil a rozhodl o vzetí stěžovatele do vazby, aniž však ve svém rozhodnutí vymezil dobu jejího trvání. Dne 14. 6. 2011 byl stěžovatel opět umístěn do předsoudní vazby. Odvolání podané stěžovatelem k Nejvyššímu soudu prohlásil samosoudce župního soudu nepřipustným, což potvrdil svým rozhodnutím tříčlenný senát téhož soudu. Státní zástupce podal obžalobu dne 6. 7. 2011. Tříčlenný senát dne 8. 6. 2011 prodloužil vazbu stěžovatele podle § 106 odst. 1, 3 tr. ř., jeho odvolání proti tomuto rozhodnutí zamítl Nejvyšší soud dne 20. 7. 2011. Dne 12. 7. 2011 podal stěžovatel ústavní stížnost proti rozhodnutím ze dne 10. 6. a 1. 7. 2011. Ústavní soud dne 15. 7. 2011 prohlásil podané ústavní stížnosti za nepřijatelné, prvou z nich na tom základě, že dne 8. 7. 2011 bylo přijato nové rozhodnutí prodlužující vazbu stěžovatele, druhou z důvodů vyložených soudy nižších stupňů. Dne 18. 10. 2012 župní soud zamítl obžalobu podanou na stěžovatele, protože státní zástupce obvinění proti němu vznesená vzal zpět. Dne 14. 7. 2012 Nejvyšší soud nařídil propuštění stěžovatele.

Protože se stěžovatel s Ministerstvem spravedlnosti nedohodl na mimosoudním odškodnění své nezákonné vazby, uplatnil vůči státu cestou civilní žaloby nárok na náhradu škody a nemajetkové újmy. Soud prvního stupně mu přiznal náhradu nemajetkové újmy ve výši 137 550 HRK (350 HRK za jeden den vazby), ohledně náhrady škody nebylo dosud řízení ukončeno.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

1. ČLÁNEK 5 ODST. 1 ÚMLUVY

(a) Návrhy účastníků

41. Stěžovatel namítl, že rozhodnutí tříčlenného senátu Župního soudu v Osijeku ze dne 10. června 2011 bylo nezákonné, protože nestanovilo nejvyšší přípustnou dobu trvání jeho vazby.
42. Vláda oponovala, že vazba stěžovatele byla zákonná, neboť byla nařízena a prodloužena v souladu s příslušnými ustanoveními trestně procesních předpisů a napadené rozhodnutí přijal příslušný soud. Rozhodnutí sice dobu trvání vazby nestanovilo, tato však je určena zákonem, jmenovitě ustanovením § 106 odst. 2 trestního řádu (dále jen „tr. ř.“), jež ji vymezuje na dva měsíce.

(b) Posouzení soudem

Obecná východiska

43. S ohledem na to, že účelem stěžovatelovy vazby bylo jeho předvedení před příslušný soudní orgán pro důvodné podezření ze spáchání trestného činu, věc spadá pod čl. 5 odst. 1 písm. c) Úmluvy.
44. Soud opakovaně zdůrazňuje, že čl. 5 Úmluvy garantuje základní právo na svobodu a osobní bezpečnost. Toto právo má zásadní postavení v „demokratické společnosti“ ve smyslu Úmluvy (viz De Wilde, Ooms a Versyp proti Belgii ze dne 18. 6. 1971, § 65, Série A, č. 12; Winterwerp proti Nizozemí ze dne 24. 10. 1979, § 37, Série A, č. 33). Primárním účelem tohoto práva je zabránit svévolnému nebo neoprávněnému omezení osobní svobody (viz McKay proti Spojenému království [GC], č. 543/03, § 30, ECHR 2006 X; Ladent proti Polsku ze dne 18. 3. 2008, č. 11036/03, § 45).
45. Soud dále zdůrazňuje, že pojmy „zákonný“ a „v souladu s řízením stanoveným zákonem“, užitě v čl. 5 odst. 1 Úmluvy odkazují na vnitrostátní právo a určují povinnost postupu v souladu s jeho hmotně právními a procesními předpisy (viz Mooren proti Německu [GC] ze dne 9. 7. 2009, č. 11364/03, § 72).
46. Interpretace a aplikace vnitrostátního práva jsou primárně v kompetenci vnitrostátních orgánů, zvláště soudů. Vzhledem k tomu, že v souladu s čl. 5 odst. 1 Úmluvy zakládá nedodržení vnitrostátního práva porušení Úmluvy, Soud může a měl by uplatňovat pravomoc přezkoumat, zda byl dodržen zákon. Zbavení svobody osoby je zásadně zákonné, pokud se tak děje na základě příkazu soudu (viz Douiyeb proti Nizozemí [GC] ze dne 4. 8. 1999, č. 31464, § 44-45; Mooren, cit. výše, § 74).
47. Je proto na Soudu, aby zhodnotil, jestli je vnitrostátní právo v souladu s Úmluvou, a to včetně obecných pravidel v ní vyjádřených nebo předpokládaných. V souvislosti s tímto Soud zdůrazňuje, že v případě zbavení osobní svobody je zvláště důležité zachování obecného pravidla právní jistoty. Požadavek, aby každé zbavení osobní svobody bylo „v souladu s řízením stanoveným zákonem“, zakotvený v čl. 5 odst. 1, stejně jako pojmy „v souladu se zákonem“ a „stanovené zákonem“ obsažené v druhých odstavcích čl. 8 až 11 Úmluvy, není toliko odkazem na vnitrostátní právo. Vztahuje se také ke „kvalitě zákona“, tedy vyžaduje, aby vnitrostátní předpis byl v souladu s principy právního státu, jež jsou vlastní všem článkům Úmluvy. „Kvalita zákona“ v tomto smyslu znamená, že v případech, kdy vnitrostátní právo dovoluje zbavení svobody osoby, musí být předmětný zákon dostatečně přístupný, přesný a předvídatelný v jeho aplikaci tak, aby bylo zabráněno libovůli [viz Amuur, cit. výše, § 50, Baranowski proti Polsku, č. 28358/95, § 50-52, ECHR 2000-III Ječius proti Litvě, č. 34578, § 56, ECHR 2000-IX; Khudoyorov proti Rusku, č. 6847/02, § 125, ECHR 2005 X (výtažky); Ismoilov a další proti Rusku ze dne 24. 4. 2008, č. 2947/06, § 137].
48. Samotné dodržení vnitrostátního práva tedy není dostačující. Čl. 5 odst. 1 navíc vyžaduje, aby zbavení svobody osoby bylo v souladu s účelem ochrany jednotlivce před libovůli (viz, krom mnoha dalších, Mooren, cit. výše, § 72; Amuur, cit. výše, § 50; Witold Litwa proti Polsku, č. 26629/95, § 78, ECHR 2000-III). Základním pravidlem je, že žádné zbavení svobody osoby, které je založeno na libovůli, nemůže být v souladu s čl. 5 odst. 1. Pojem „libovůle“ v tomto

případě neznamena pouze nedodržení vnitrostátního práva, neboť zbavení osobní svobody sice může být zákonné ve smyslu vnitrostátního práva, ale přesto obsahovat prvky libovůle, a být tak v rozporu s Úmluvou (viz Saadi proti Spojenému království [GC], č. 13229/03, § 67, ECHR 2008).

Aplikace východisek na projednávanou věc

49. Rozhodnutím ze dne 10. 6. 2011 tříčlenný senát Župního soudu v Osijeku zrušil rozhodnutí vyšetřujícího soudce a nařídil vzetí stěžovatele do vazby bez stanovení doby jejího trvání. Otázkou je, zdali neuvedení jakéhokoli časového omezení stěžovatelovy vazby způsobilo její „nezákonnost“ pro rozpor s požadavky čl. 5 odst. 1.
50. Před posouzením „zákonnosti“ vazby stěžovatele ve smyslu čl. 5 odst. 1 zhodnotí Soud, jestli byla v souladu s chorvatským právem.
51. Právě neuvedení časového limitu bylo jedinou námitkou stěžovatele proti zákonnosti nařízení jeho vzetí do vazby ze dne 10. 6. 2011 tříčlenným senátem Župního soudu v Osijeku.
52. Soud poznamenává, že § 103 tr. ř. vymezující obsah rozhodnutí o vazbě jasně stanoví, že v něm musí být uvedeno časové omezení vazby. Soud proto uzavírá, že rozhodnutí ze dne 10. 6. 2011 nebylo v souladu s § 103 odst. 2 tr. ř.
53. Soud však dodává, že podle § 106 odst. 1 tr. ř. během vyšetřování zpočátku nařízená vazba by neměla přesáhnout jeden měsíc. V této souvislosti Soud zdůrazňuje, že je nezbytné, aby vnitrostátní právo splňovalo standard „zákonnosti“ podle Úmluvy, jenž vyžaduje, aby každý zákon, psaný nebo nepsaný, byl dostatečně přesný tak, aby umožnil občanům (v případě nutnosti s vhodnými radami) do rozumné míry podle okolností předvídat důsledky, které může jejich jednání vyvolat.
54. S ohledem na to, že § 106 odst. 1 a 2 tr. ř. jasně určuje nejvyšší přípustnou dobu trvání vazby během vyšetřování, stěžovatel měl vědět, zvláště když byl v tu chvíli již zastupován obhájcem, že jeho vazba nařízená tříčlenným senátem Župního soudu v Osijeku po jeho propuštění vyšetřujícím soudcem, by neměla přesáhnout časový limit stanovený zákonem. Tyto limity byly zákonem stanoveny na jeden měsíc pro prvotní vzetí do vazby, dva měsíce pro první prodloužení jejího trvání a tři měsíce pro její další prodloužení, maximální doba trvání byla tedy celkem šest měsíců (viz bod 23). Soud proto připouští, že župní soud stanovil dobu trvání vazby stěžovatele implicitně na další dva měsíce (srov. Zuyev proti Rusku ze dne 10. 2. 2013, č. 16262/05, § 74). Soud dále uvádí, že stěžovatel byl po tomto rozhodnutí ve vazbě po dobu kratší než dva měsíce, neboť před uplynutím lhůty byla proti němu podána obžaloba a další rozhodnutí o trvání jeho vazby bylo přijato 8. 7. 2011.
55. Z pohledu Soudu tedy neuvedení časového limitu trvání vazby v rozhodnutí tříčlenného senátu Župního soudu v Osijeku ze dne 10. 6. 2011 nezpůsobilo její nezákonnost, neboť nejvyšší přípustná doba trvání vazby byla stanovena § 106 odst. 1 tr. ř. (viz Douiyeb, cit. výše, § 51-54; Nikolov proti Bulharsku ze dne 30. 1. 2003, č. 38884/97, § 63; Dinç a Çakir proti Turecku ze dne 9. 7. 2013, č. 66066/09, § 47-54).
56. Dále musí soud určit, zda se zbavení stěžovatele svobody vyznačovalo prvky libovůle (viz bod 45).
57. V této souvislosti Soud uvádí, že stěžovatelova vazba byla nařízena dne 10. 6. 2011 tříčlenným senátem Župního soudu v Osijeku. Senát zrušil rozhodnutí vyšetřujícího soudce téhož soudu o jeho propuštění z vazby. Podle vnitrostátního práva měl senát pravomoc nařídít vazbu stěžovatele z důvodu trvajících trestního řízení proti němu. Podle § 104 odst. 1 tr. ř. může být vazba po zahájení trestního řízení nařízena vyšetřujícím soudcem na návrh státního zástupce. Pokud by vyšetřující soudce návrh státního zástupce zamítl, má tento právo odvolat se k tříčlennému senátu župního soudu příslušného podle § 20 tr. ř.
58. Stěžovatelovo vzetí do vazby bylo nařízeno podle § 102 odst. 1, 3 tr. ř. z důvodu obavy z opakování trestné činnosti.

59. Tříčlenný senát Župního soudu v Osijeku vydal rozhodnutí ze dne 10. 6. 2011 na základě své pravomoci podle § 104 odst. 1 tr. ř. a § 20 tr. ř.
60. Ke zbavení stěžovatelovy svobody tedy došlo na základě příkazu soudu vydaného v rámci jeho pravomoci určené zákonem z důvodu jasně stanoveného vnitrostátním právem (srov. Khudoyorov, cit. výše, § 145 a násl.; Lebedev proti Rusku ze dne 25. 10 2007, č. 4493/04, § 57).
61. Z důvodů uvedených výše shledává Soud, že rozhodnutí tříčlenného senátu Župního soudu v Osijeku ze dne 10. 6. 2011 o vzetí stěžovatele do vazby bylo zákonné ve smyslu čl. 5 odst. 1 Úmluvy. V tomto případě tudíž nedošlo k porušení tohoto ustanovení.
62. ČLÁNEK 5 Odst. 4 ÚMLUVY

(a) Rozhodnutí Župního soudu v Osijeku ze dne 10. června 2011

Návrhy účastníků

62. Stěžovatel namítl, že mu nebyla dána příležitost být slyšen před Župním soudem v Osijeku, který nařídil jeho vzetí do vazby, a neměl tak možnost předložit své argumenty. Dále uvedl, že obhajoba nebyla informována o odvolání státního zástupce župního státního zastupitelství proti rozhodnutí vyšetřujícího soudce, kterým zamítl návrh na vzetí stěžovatele do vazby. Stěžovatel má proto za to, že takový průběh řízení o odvolání porušil princip rovnosti zbraní.
63. Vláda oponovala, že řízení před Župním soudem v Osijeku o vzetí stěžovatele do vazby probíhalo v souladu se všemi procesními zárukami čl. 5 Úmluvy. Stěžovatel měl možnost předložit všechny své argumenty během řízení před vyšetřujícím soudcem. Následující řízení před Župním soudem v Osijeku bylo jen pokračováním tohoto řízení, neboť rozhodoval o odvolání státního zastupitelství proti rozhodnutí vyšetřujícího soudce.

Posouzení soudem

64. Soud předně zdůrazňuje, že ve shodě s čl. 5 odst. 4 Úmluvy má každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jiným způsobem, právo na přezkum dodržení procesních a hmotně právních podmínek zásadních pro „zákonnost“ zbavení jeho svobody ve smyslu Úmluvy (viz Lietzow proti Německu, č. 24479/94, § 44, ECHR 2001-I). Je pravdou, že dané ustanovení neukládá smluvním státům, aby zřídily druhý stupeň soudnictví pro přezkum zákonnosti zbavení osoby svobody a pro slyšení žádostí o propuštění. Nicméně pokud smluvní stát takový systém zavede, musí zásadně zadrženým osobám při odvolání zaručit stejná práva jako při rozhodování v prvním stupni (viz Fodale proti Itálii, č. 70148/01, § 39, ECHR 2006 VII).
65. Soud poznamenává, že v době, kdy státní zástupce podal odvolání, nebyl stěžovatel zbaven svobody. Vazba stěžovatele byla zrušena v prvním stupni vyšetřujícím soudcem a stěžovatel byl propuštěn na základě jeho příkazu ze dne 31. 5. 2011, jímž vyšetřující soudce potvrdil své první rozhodnutí ze dne 24. 5. 2011. Toto rozhodnutí však nebylo konečné, neboť podléhalo dalšímu přezkumu tříčlenného senátu župního soudu. Proti rozhodnutí vyšetřujícího soudce o propuštění stěžovatele z vazby podal státní zástupce odvolání (viz bod 10). Žádal, aby bylo rozhodnutí vyšetřujícího soudce zrušeno, a aby bylo potvrzeno prvotní rozhodnutí o vzetí do vazby. Pokud by bylo odvolání státního zástupce zamítnuto, rozhodnutí o propuštění stěžovatele z vazby by bylo pravomocné. Odvolání však bylo vyhověno a stěžovatel byl proto opět vzat do vazby. Odvolání tak představovalo pokračování řízení o zákonnosti stěžovatelovy vazby. Za těchto okolností Soud považuje výsledek řízení o odvolání za rozhodující pro posouzení zákonnosti stěžovatelovy vazby, a to bez ohledu na to, jestli byl v tu chvíli stěžovatel zbaven svobody. Soud se proto nemůže ztotožnit s argumentem vlády, že čl. 5 odst. 4 se nevztahoval na řízení o odvolání státního zástupce před Župním soudem v Osijeku (srov. Fodale, cit. výše, § 40). Námitka vlády byla proto v tomto případě odmítnuta.
66. Soud dále zdůrazňuje, že soud rozhodující o odvolání proti rozhodnutí vztahujícímu se ke zbavení osoby svobody musí poskytnout záruky soudního řízení. Řízení musí být kontradiktorní

a musí vždy zajistit „rovnost zbraní“ mezi stranami, tedy mezi státním zástupcem a osobou zbavenou svobody. Rovnost zbraní není zajištěna, pokud je obhajobě zamítnut přístup k listinám vyšetřovacího spisu, které jsou zásadní k efektivnímu rozporování zákonnosti zbavení svobody jejího klienta. Slyšení je povinné v případech, kdy zbavení osoby svobody spadá pod čl. 5 odst. 1 písm. c) Úmluvy (viz, krom mnoha dalších, Lamy proti Belgii ze dne 30. 3. 1989, § 29, Série A, č. 151; Nikolova proti Bulharsku [GC], č. 31195/96, § 58, ECHR 1999 II Fodale, cit. výše, § 41).

67. Tyto požadavky jsou odvozeny od práva na kontradiktorní proces zakotveného v čl. 6 Úmluvy. V trestním řízení to znamená, že obě strany, tedy státní zástupce i obhajoba, musí dostat příležitost seznámit se s připomínkami vznesenými druhou stranou a důkazy jí předloženými a také příležitost se k těmto vyjádřit. Jak vyplývá ze znění čl. 6 – zvláště pak z autonomního výkladu pojmu „trestní obvinění“ – a související judikatury Soudu, lze toto ustanovení do určité míry použít také na stadium přípravného řízení (viz Imbrioscia proti Švýcarsku ze dne 24. 11. 1993, § 36, Série A, č. 275). Z uvedeného vyplývá, že s ohledem na to, jak dramatický dopad má zbavení svobody osoby na její základní práva, by měla řízení spadající pod čl. 5 odst. 4 Úmluvy zásadně splňovat, v nejvyšší možné míře s ohledem na probíhající vyšetřování, základní požadavky spravedlivého procesu, například právo na jeho kontradiktornost. Vnitrostátní právo může tento požadavek splnit mnoha způsoby, avšak ať zvolí jakýkoliv postup, měl by tento vždy zajistit, aby procesní strana byla seznámena s připomínkami vznesenými druhou stranou a měla skutečnou příležitost na tyto reagovat (viz Garcia Alva proti Německu ze dne 13. 2. 2001, č. 23541/94, § 39; Fodale, cit. výše, § 42).
68. V projednávaném případě uvedl státní zástupce Župního státního zastupitelství v Osijeku ve svém odvolání proti rozhodnutí vyšetřujícího soudce o propuštění stěžovatele z vazby, podaném dne 1. 7. 2011, četné důvody pro jeho vzetí do vazby (viz bod 9). Toto odvolání nebylo zasláno obhajobě a stěžovatel proto neměl žádnou možnost na argumenty státního zástupce reagovat.
69. Nadto tříčlenný senát Župního soudu v Osijeku, který nařídil dne 10. 6. 2011 vzetí stěžovatele do vazby, tak učinil v neveřejném jednání, aniž by o jeho konání stěžovatele nebo jeho zástupce informoval, natož aby jej k němu předvolal. Obhajobě tak nebyla dána příležitost vznést jakékoliv argumenty vztahující se k vzetí stěžovatele do vazby (srov. Malkhasyan proti Arménii ze dne 26. 6. 2012, č. 6729/07, § 83).
70. S ohledem na to, že obhajoba nemohla soudu v tomto řízení předložit jakékoliv argumenty, ať už písemné nebo ústní, je Soud toho názoru, že stěžovatel nemohl v řízení před Župním soudem v Osijeku účinně vykonávat své právo na obhajobu. Došlo tudíž k porušení procesní stránky čl. 5 odst. 4 Úmluvy, neboť princip „rovnosti zbraní“ nebyl respektován.
71. Soud uzavřel, že čl. 5 odst. 4 Úmluvy byl porušen.

(b) Rozhodnutí Ústavního soudu

Návrhy účastníků

72. Stěžovatel namítl, že Ústavní soud se jeho ústavní stížností proti rozhodnutí ze dne 10. 6. 2011 odmítl zabývat neoprávněně, neboť byla podána v souladu s vnitrostátním právem. Stěžovatel tudíž Ústavnímu soudu plně umožnil se zabývat podstatou jeho námitek ohledně údajné nezákonnosti a nedůvodnosti jeho setrvání ve vazbě. Krom toho poukázal na to, že Ústavní soud v jeho případě rozhodl v rozporu se svou dosavadní rozhodovací praxí (viz bod 23).
73. Vláda oponovala, že vnitrostátní právní systém poskytl stěžovateli účinný postup, prostřednictvím něhož mohl před Ústavním soudem rozporovat důvody a dobu trvání jeho vazby. Upozornila, že procesní požadavky, jejichž splnění je nutné k tomu, aby se Ústavní soud ústavní stížností zabýval, spočívají ve dvou podmínkách: stěžovatel musí být ve vazbě a napadené rozhodnutí musí být v době rozhodování Ústavního soudu pravomocné. Daný postup

má právní a procesní opodstatnění, neboť omezením přezkumu Ústavního soudu pouze na taková rozhodnutí o vazbě, je zachována praktičnost a efektivita jeho přezkumné pravomoci. Vzhledem k tomu, že stěžovatel svoji ústavní stížnost proti rozhodnutí ze dne 10. 6. 2011 podal dne 12. 7. 2011 (viz bod 15), přičemž mezitím bylo dne 8. 7. 2011 vydáno nové rozhodnutí o jeho vazbě (viz bod 14), označil Ústavní soud jeho stížnost za nepřijatelnou bez jejího věcného přezkoumání.

Posouzení soudem

74. Soud se již v minulosti zabýval jinými chorvatskými případy, v nichž Ústavní soud označil každou ústavní stížnost za nepřijatelnou toliko z toho důvodu, že předtím, než o stížnosti rozhodl, bylo vydáno nové rozhodnutí o prodloužení vazby. V tomto ohledu shledal Soud porušení čl. 5 odst. 4 Úmluvy, neboť pokud Ústavní soud odmítl ústavní stížnosti stěžovatelů věcně přezkoumat, znemožnil tak správné a smysluplné fungování systému přezkumu jejich vazby, který jim poskytuje vnitrostátní právo (viz Peša proti Chorvatsku ze dne 8. 4. 2010, č. 40523/08, § 126; Hađi proti Chorvatsku ze dne 1. 7. 2010, č. 42998/08, § 47; Bernobić proti Chorvatsku ze dne 21. 6. 2011, č. 57180/09, § 93; Krnjak proti Chorvatsku ze dne 28. 6. 2011, č. 11228/10, § 54; Šebalj proti Chorvatsku ze dne 28. 6. 2011, č. 4429/09, § 223; Getoš-Magdić proti Chorvatsku ze dne 2. 12. 2010, č. 56305/08, § 106; Trifković proti Chorvatsku ze dne 6. 11. 2012, č. 36653/09, § 139-140; Margaretić proti Chorvatsku ze dne 5. 6. 2014, č. 16115/13, § 119-21).
75. Přestože vzal Soud v potaz pozitivní změny v přístupu Ústavního soudu zavedené v lednu 2014, v rámci nichž odstranil tyto nedostatky v efektivitě procesu jeho přezkumu, poukazuje Soud na to, že ve stěžovatelově případě ještě použil Ústavní soud svůj starý přístup, který již dříve Soud označil za odporující čl. 5 odst. 4 Úmluvy. Soud proto neshledal žádný důvod, proč se odchýlit od závěrů, ke kterým došel ve výše citovaných případech.
76. Z důvodů uvedených výše Soud shledal, že došlo k porušení čl. 5 odst. 4 Úmluvy.

VÝROK

Z těchto důvodů Soud

1. Rozhoduje, že připojuje k meritu věci námitku podle čl. 5 odst. 4 proti odvolacímu řízení iniciovanému státním zástupcem a odmítá námitku vlády ohledně její nepřijatelnosti;
2. Prohlašuje jednomyslně stížnost za přijatelnou;
3. Rozhoduje, šesti hlasy proti jednomu, že nedošlo k porušení čl. 5 odst. 1 Úmluvy;
4. Rozhoduje jednomyslně, že došlo k porušení čl. 5 odst. 4 Úmluvy ve vztahu k rozhodnutí Župního soudu v Osijeku ze dne 10. června 2011 a rozhodnutí Ústavního soudu.

(Zpracovali JUDr. Ivo Kouřil a Mgr. Bc. Kamila Tokošová)